

Ünite 6: Balkan Ülkelerinin Dış Politikaları

Yunanistan: Avrupalılaştırma Süreci ve Dış Politika

Tarih sahnesine ilk defa 1830 yılında, dönemin Büyük Devletleri; İngiltere, Fransa ve Rusya'nın hazırlayıp imzaladıkları Londra Protokolü ile çıkan Modern Yunanistan Devleti, o tarihten sonra yeni topraklar kazanarak genişlemiş ve en son İkinci Dünya Savaşı'nı bitiren 1947 tarihli Paris Konferansında On İki Ada'nın da kendisine verilmesiyle günümüz sınırlarına ulaşmıştır. 1952'de NATO'ya üye olmuştur.

Yunanistan, 1974'te Türkiye'nin Kıbrıs'a müdahale etmesinin ardından dış politikada yeni ortaklar bulabilmek amacıyla AT'ye üyelik sürecinin hızlanması için çaba sarf etmeye başlamıştır. 1 Ocak 1981'de, o tarihlerde henüz sadece "Dokuzlar" olarak da anılan AT'ye onuncu ülke olarak katılan Yunanistan, 1993 tarihli Maastricht Antlaşması'yla AB'ye dönüşen, böylece *topluluktan birliğe* evrilen oluşumun otuz yılı aşkın kıdemli üyelerindendir. Avrupa'daki bu entegrasyon sürecine erken sayılabilecek bir tarihte dahil olmasına rağmen, Yunanistan'ın dış politika konusunda Birliğin temel ilkesel beklentilerini karşılamak ve uyum sağlamak hususunda zorlandığı görülmüştür. Gerçekten de 1981 yılının başında Yunanistan AT'ye üye olduğunda iktidarda Konstantinos Karamanlis liderliğindeki Yeni Demokrasi Partisi (Nea Dhimokratia- YD) varken, aynı yılın Ekim ayında yapılan genel seçimleri, genel başkanlığını Andreas Papandreu'nun yaptığı Panhelenik Sosyalist Hareket (Panellinio Sosyalistiko Kinima-PASOK) büyük bir çoğunlukla kazanıp işbaşına geçtikten sonra PASOK 1981-1985 arasında henüz Soğuk Savaş'ın sürdüğü yıllarda izlediği dış politikayla Topluluk platformlarını farklı gerekçelerle, söz gelişi "ABD karşıtlığı" için bir 'araç' olarak değerlendirmekten geri durmamıştır.

Topluluk üyeliğine rağmen Yunanistan'ın dış politikada birtakım dalgalanmalar yaşamasında, hatta Topluluğa mesafeli durmasında gerek siyasal aktörlerin gerekse kamuoyunun kısa dönemde kavrayamadığı bazı önemli sorunsalların rol oynadığı da söylenebilir; her şeyden önce 1981- 1985 döneminde AT üyeliğinin 'ülke ekonomisi ile dış politika ve güvenlik alanlarındaki getirilerinin' ne olduğu ilk aşamada tam kavranamamış gibidir.

Yunanistan'da gerek dış politika ve güvenlik gerekse ekonomi alanlarında belirgin algı dönüşümleri 1985-1995 yılları arasında yaşanmıştır. Bu dönemde, AT platformlarının Yunan dış politikası için daha kullanışlı olabileceği, Yunanistan'ın mevcut ikili veya çok taraflı dış politika sorunlarının 'uluslararasılaştırılarak' yani birer "Avrupa sorununa dönüştürülerek" Topluluk üzerinden, çoklu üye desteğiyle daha iyi savunulabileceği görüşü kamuoyunda hâkim olmaya başlamıştır.

Son tahlilde, Yunan dış politikası, özellikle 2008 yılında başlayan ve giderek artan dozlarda AB gündemini meşgul eden ekonomik krizden ciddi bir şekilde etkilenmektedir. 2010 ve 2011 yıllarında iyiden iyiye hissedilen ve ülkeyi iflasın eşiğine getiren kriz karşısında Yunanistan'ın borçlarının %50 oranında silinmesi ve özel olarak oluşturulan finansman mekanizmalarıyla AB'den ek mali destek alınması, son olarak da 2011 Kasım ayında Yorgos Papandreu'nun hükümetten çekilmesi ve teknokratlar hükümetinin kurulmasıyla ortaya çıkan durum, Atina'nın dış politika önceliklerini belli ölçülerde 'ikincil plana çekebileceği' şeklinde değerlendirilmektedir.

Bulgaristan: Ulusal Çıkarlar ve Dış Politik Hedefler

Bulgaristan, Soğuk Savaş döneminde Sovyet Sosyalist Cumhuriyetler Birliği'ne (SSCB) en yakın duruş sergileyen Balkan ülkesidir. Ülkede 1948-1954 arası dönem, Stalin politikalarının bütünüyle uygulandığı; 1954-1965 dönemi Bulgar lider Todor Jivkov'un yükseldiği; 1965-1981 dönemi yükselişinin pekiştiği ve 1981- 1989 arası dönem ise düşüşünün görüldüğü yıllardır. Ekonomik sorunlar, sık sık yapılan idari reformlar ve ülkedeki Türklere uyguladığı baskı ve asimilasyon politikaları nedeniyle 1984-1989 yılları arasında Jivkov yönetimi kan kaybetmeye başlamıştır. 10 Kasım 1989'da kansız bir darbeye Jivkov dönemi sona ermiştir.

Soğuk Savaş boyunca Bulgaristan gerek iç gerekse dış politikada SSCB'ye tam bağımlı hareket etmiştir. Jivkov yönetiminin sona ermesinin ardından

Petar Mladenov devlet başkanı olmuştur. Mladenov, Türklere uygulanan asimilasyon politikasına son verildiğini açıklamış, Bulgaristan'ı uluslararası topluma entegre etmeyi amaçlamıştır. Bu yeni konjonktürde Sofya dış politikada üç seçenekle karşı karşıya kalmıştır. Bunlar:

- SSCB ile işbirliğine devam etmek,
- Tarafsızlık,
- Batı'yla işbirliği.

Bulgaristan ve Balkanlar: Batı'yla işbirliği çerçevesinde Bulgaristan, Balkan ülkelerine çok taraflılık ilkesi temelinde yaklaşmıştır. 1990 sonrasında bütün bölge ülkelerine eşit mesafede durmuş ve iç meselelerine karışmamayı ilke edinmiştir.

Bulgaristan ve AB: Bulgaristan'ın 1989 sonrası dönemde dış politikasının temel amaçlarından birini AB'ye üyelik meselesi oluşturmıştır. Soğuk Savaş döneminde ticaretinin yaklaşık %80'ini Doğu Bloku'yla yapan bu ülke, AT ile ilişkilerini doğal olarak geliştirememiştir. 1989 sonrasında da iktidarda olan Bulgaristan Sosyalist Partisi (BSP) hükümetleri üyeliğe yönelik anlamlı adımlar atmamış, bu yüzden Bulgaristan 1993'te imzalanan Ortaklık Anlaşmasından ancak dört yıl sonra aday ülke olarak ilan edilmiş ve 2000'de müzakerelere başlamıştır.

1997 sonrasında Bulgaristan'ın AB ile ilişkilerine ivme kazandıran unsurlar ise; 1997'de Batı yanlısı Demokratik Güçler Birliği'nin (DGB) iktidara gelmesi ve 1999 Kosova krizinde Bulgaristan'ın askerî operasyonlarda NATO'ya koşulsuz destek verme kararı alması üzerine

Batı'da müzakerelere başlamaya yönelik gözlemlenebilen siyasi bir istek oluşmasıdır. Mevcut koşullarda AB'nin Romanya'yla birlikte en fakir iki ülkesinden birisi olan Bulgaristan için AB, 2007-2013 dönemi için yaklaşık 4,7 milyar avroluk mali destek öngörmüştür.

Bulgaristan, ABD ve NATO: Bulgaristan'ın Soğuk Savaş sonrasında bir diğer önemli dış politika hedefi NATO'ya üye olmaktır. Bu bağlamda 1994'te NATO'nun Barış İçin Ortaklık (BİO) programına katılmıştır. BİO; ATO'nun 1994 yılında başlattığı, eski sosyalist ülkelerin ordularını yeniden yapılandırmaya ve bu ülkelerle NATO arasında bir işbirliği platformu oluşturmaya yönelik programa verilen isimdir.

BSP hükümetlerinin NATO'ya mesafeli duruşunun aksine 1997'de iktidara geçen Batı yanlısı DGB hükümeti NATO'yla ilişkilere ağırlık vermeye başlamıştır. Bulgaristan'ın NATO'ya üye olmak istemesinin nedenleri arasında şunlar sayılabilir: Bulgaristan ordusunu NATO ordularının teknolojik ve yapısal seviyesine getirecek reformları gerçekleştirebilmek; NATO'da en önemli rolü oynayan ABD ile ilişkilerini güçlendirmek; Bulgaristan'ın dış ilişkilerinde artık Batı'ya dönük olduğunu teyit etmek; Sofya bakış açısına göre NATO yalnızca savunma/askerî amaçlı bir kuruluş olarak görülmediğinden; altyapı, sınırı aşan projeler, enerji, yol ve mal transferi gibi alanlarda ülkenin ekonomisine olumlu katkılarının olacağına dair beklenti.

Bulgaristan ve Rusya: 1989 sonrasında Bulgar siyasetçilerin büyük bir çoğunluğu bir taraftan Soğuk Savaş yıllarından kalma "SSCB'nin on sadık uydusu" imajını silmeye, diğer taraftan da Rusya ile geleneksel bağları koparmamaya yönelik bir siyaset izlemeye başlamıştır. İki devlet arasında 1967'de imzalanan Dostluk Anlaşması 1991'de feshedilmiş; BSP üyeleri ile Rusya'daki komünist ve milliyetçi kesimin talepleri doğrultusunda ilişkileri yeni bir tabana oturtma girişimlerine başlanmıştır. Sofya'nın Batı'ya giderek yaklaşması Rusya'da özellikle milliyetçi kesimler tarafından iyi karşılanmamış ve ikili ilişkilerde bazı sorunlara yol açmıştır. Diğer yandan Sofya'nın Batı'ya giderek yaklaşması Rusya'da özellikle milliyetçi kesimler tarafından iyi karşılanmamış ve ikili ilişkilerde bazı sorunlara yol açmıştır. 1997-2001 arasında Jelev ve DGB yönetimi, BSP içindeki Rusya yanlısı kesim ile Bulgaristan ve Rusya arasına mesafe koyma taraftarı DGB arasında denge kurmaya çaba göstermiştir. 2001'de iktidara gelen Eski Kral II. Simeon'un hükümeti ise Sofya'nın Batı ve Rusya'yla olan ilişkilerinin bir uyuşmazlık çerçevesinde görülmemesi gerektiğini belirterek Rusya ile ilişkileri geliştirme yönünde adımlar atmıştır. 2001 sonrasında ise II. Simeon hükümetinin dengeli ve çok boyutlu dış politika anlayışının bir sonucu olarak şekillenmiş ve bu çizgide sürdürülmektedir.

Bulgaristan ve Türkiye: 1989 sonrasında Bulgaristan'ın komşuları arasında Türklere yönelik asimilasyon uygulaması nedeniyle sorun yaşama olasılığı en yüksek ülke Türkiye olmasına rağmen Sofya'nın ivedilikle yapılanların büyük bir yanlıs olduğunu belirtmesiyle ilişkilerde yeni bir dönem başlamıştır. Bu çerçevede, ilk olarak askerî işbirliği ile ilişkilerin seyrini değiştirmiştir. Türkiye, en başından beri Bulgaristan'ın BİO programına ve NATO'ya üyeliğini desteklemiş, Türkiye'nin inisiyatifiyle ortaya atılan Karadeniz Ekonomik İşbirliği Örgütü'ne (KEİÖ) davet edilmiştir. Ancak, Türkiye'nin tüm destekleyici politikaları karşısında, Bulgar siyasi hayatında Türk karşıtı söylemler kullanan partilerin ortaya çıkması ikili ilişkilerde sorun yaratma potansiyeline sahiptir. Öte yandan coğrafi yakınlığın sunduğu kolaylıklar, yumuşayan uluslararası ortam ve üçüncü ülke piyasalarına beraber girebilme fırsatları gibi ekonomik alandaki faktörlerden dolayı 1989 sonrasında ilişkiler gelişmeye başlamıştır.

Romanya Dış Politikası

1989 yılından itibaren meydana gelen gelişmeler sonucu Doğu Bloku'nun dağılmasıyla beraber iki kutuplu sistemin sona ermesi, Varşova Paketi üyesi olan Doğu Avrupa ülkelerinde değişim sürecini başlatmıştır. Bu dönüşüm süreci eski bir Doğu Avrupa ülkesi olan Romanya'yı da etkilemiş ve diğer Doğu Avrupa ülkeleri gibi Romanya da Batı Bloku üyesi

lkeler olarak adlandırılan Batılı ülkelerin siyasal ve ekonomik sistemine entegrasyon yönünde adımlar atmaya başlamıştır.

Soğuk Savaş ve Sonrasında Romanya Dış Politikası: İkinci Dünya Savaşı'nın ardından Romanya, 1948 yılında SSCB ile bir ittifak antlaşması imzalayarak ve 1949 yılında da COMECON'a (Council for Mutual Economic Assistance) üye olmuştur. Bununla beraber zaman içerisinde ortaya çıkan gelişmeler Doğu Bloku üyesi ülkeler

1989 yılından itibaren meydana gelen gelişmeler sonucu Doğu Bloku'nun dağılmasıyla beraber iki kutuplu sistemin sona ermesi, Varşova Paktı üyesi olan Doğu Avrupa lkelerinde değişim sürecini başlatmıştır. Bu dönüşüm süreci eski bir Doğu Avrupa lkesi olan Romanya'yı da etkilemiş ve diğer Doğu Avrupa lkeleri gibi Romanya da Batı Bloku üyesi ülkeler olarak adlandırılan Batılı ülkelerin siyasal ve ekonomik sistemine entegrasyon yönünde adımlar atmaya başlamıştır.

Soğuk Savaş ve Sonrasında Romanya Dış Politikası: İkinci Dünya Savaşı'nın ardından Romanya, 1948 yılında SSCB ile bir ittifak antlaşması imzalayarak ve 1949 yılında da COMECON'a (Council for Mutual Economic Assistance) üye olmuştur. Bununla beraber zaman içerisinde ortaya çıkan gelişmeler Doğu Bloku üyesi ülkeler üzerinde her zaman SSCB kontrolünün mümkün olmadığını, Blok yeleri ile SSCB arasında zaman zaman ciddi problemlerin yaşandığını göstermektedir.

Uluslararası Kuruluşlarla İlişkiler:

AB ve NATO'ya tam üyelik hedefine uygun olarak Romanya, 1993 yılında NATO'ya tam üye olma isteğini bildirmiştir. Ocak 1994'te NATO'nun Brüksel'deki toplantısında, gelecekte üye olması ngrlen Orta ve Doğu Avrupa lkelerinin NATO'nun ynettici barışı koruma operasyonlarına katılımlarını sağlamak ve böylece bu ülkelerin silahlı güçlerini yeniden yapılandırmalarına yardımcı olmak amacıyla Barış İçin Ortaklık (BİO) girişimi başlatılmıştır.

Komşu lkelerle İlişkiler: Romanya ve Macaristan Soğuk Savaş döneminde komünist rejimlere sahip ve Doğu

Bloku'na üye olan iki devlet olduklarından bu dönemde Romanya- Macaristan ilişkileri daha ziyade ideoloji ve blok politikası bağlamlarında şekillenmiştir. Ancak Soğuk Savaş sonrası dönemde Romanya-Macaristan ilişkileri bu ülkelerin ulusal çıkarlarının yanı sıra bölgesel politikalar ve ortak çıkarlar bağlamında yeniden şekillenme eğilimi göstermiştir. Soğuk Savaş sonrası dönemde de Romanya-Macaristan ilişkilerinde, 1920 yılında imzalanmış olan ve iki ülke ilişkilerini sekteye uğratan Trianon Anlaşması'nın hükümlerinin etkili olduğu gözlenmektedir. Ayrıca iki ülke arasındaki ilişkileri belirleyen diğer bir unsur *Transilvanya sorunu*dur ve buna bağli olarak Transilvanya bölgesinin hangi ülkeye ait olduğu sorunu ve Romanya'daki Macar azınlığın durumu tarihsel olarak iki ülke ilişkilerinde anlaşmazlık yaratan önemli konulardır.

Romanya-ABD İlişkileri: Romanya- ABD ilişkileri bloklar arası gerginliğin azaldığı 1960'lı yılların başlarında iki ülke arasında Amerikan mülkiyet iddiaları konusunda bir anlaşma imzalanmasıyla gelişmeye başlamıştır. Bu süreçte 1969 yılında ABD Başkanı Richard Nixon Romanya'ya resmi bir ziyaret gerçekleştirmiş ve ideolojik farklılıklara rağmen iki ülke arasındaki diyalog 1970'ler boyunca liderler düzeyinde devam etmiştir. 1975 yılında ABD tarafından Romanya'ya "en çok gözetilen ulus" statüsü tanıyan anlaşma imzalanmıştır.

Arnavutluk Dış Politikası

Kuruluşundan itibaren Arnavutluk dış politikasının iki önemli unsurunu; Balkanlarda Arnavutluk şurları dışında yaşayan Arnavutların durumları ve Arnavutluk'un yapısal olarak zayıf bir devlet olmasının getirdiği bölgesel ya da büyük gçlerle ittifak ilişkileri geliştirme eğilimi oluşturmuştur. Bu unsurların yanında Arnavutluk'un iç yapısı, rejimi ve siyasetindeki değişimler de dış politikasının şekillenmesinde önemli ölçüde etkili olmuştur.

Arnavutluk Dış Politikasında İttifaklar Dönemi: 1924 yılında iktidarı ele geçiren Ahmet Zogu (Kral I. Zog) döneminde Arnavutluk, otoriter bir yönetim altında bütünleşmiş görünse de ekonomik zorlukları aşamamıştır. Bu dönemde üye olduğu Milletler Cemiyeti'ne borçlanmak için başvuruda bulunmuş ancak olumlu yanıt alamamıştır. Bu gelişme üzerine

Kral Zog mali destek için büyük gçlere yönelmek zorunda kalmıştır. Bu devletlerden özellikle İtalya, Arnavutluk'a destek olmuş, ilişkilerini mümkün olduğunca geliştirmeye çalışmıştır. Aslen İtalya Adriyatik ötesinden gelen coğrafi yakınlığı sebebiyle Arnavutluk'u Balkanlar'a açılan bir kapı olarak görmüş ve tarihsel olarak bu bölgede etkinlik kurmak için çaba sarf etmiştir. Bu dönemde Mussolini önderliğindeki faşist rejim Balkanlarda etkili olabilmek için Arnavutluk'ta nüfuz sahibi olmayı dış politikasının önceliklerinden birisi hâline getirmiştir. Arnavutluk ise komşu ülkelerin irredentist politikaları karşısında Roma'yı bir dayanak kullanmak istemiş ve bunun karşılığında İtalya'ya önemli imtiyazlar

sunmuştur. *İrredentizm*, bir devletin diğer bir devletin topraklarının tümü ya da bir kısmı üzerinde tarihsel, etnik, kültürel, dinsel ya da farklı nedenlerle hak iddia etmesi sonucunda o bölgeleri ele geçirmeye yönelik geliştirdiği siyasettir.

Soğuk Savaş Sonrası Dönemde Arnavutluk Dış Politikası: Sovyetler Birliği ve Doğu Bloku'nda 1980'lerin sonunda başlayan ve hızla ilerleyen rejim değişiklikleri sürecinin Arnavutluk'a etkisi ülkenin kapalı karakteri yüzünden göreceli olarak geç olmuştur. Bu dönemde kaçınılmaz hâle gelen dönüşüm süreci kontrollü yönetilmeye çalışılmış ancak toplumsal tepkiler sonucunda önce iktisadi daha sonra da siyasi kısıtlamalar hızla kaldırılmaya başlanmıştır. Bu süreçte ayrıca ülkenin dünya ile bütünleşmesine yönelik olarak Avrupa Güvenlik ve İşbirliği Konferansı (AGİK) gibi süreçlere ve örgütlere üye okutmaya başlanmıştır. 1990 yılı sonunda çok partili sisteme geçilmiştir.

Yeni Devletlerin Dış Politikaları

Sırbistan'ın Dış Politikası: Sırbistan'ın dış politikasını anlamak için Yugoslavya'ya kısaca değinmekte fayda var. Farklı kültürel kodlara ve tarihsel aidiyetlere sahip olan eski Yugoslavya'yı oluşturan halklar kendilerini tek bir ulus olarak görmemişlerdir. Burada temel sorun, tek bir Yugoslav ulusal aidiyetinin oluşmamasıdır. Hırvat-Sloven aile kökenine dayanan Tito da yeni Yugoslavya'yı etnik temelde yapılandırmamıştır. Tito, Mayıs 1980'de öldüğünde etnik gerginliklerin tırmandığı ve ekonomik gelişmişlik düzeyleri birbirlerinden çok farklılaşmış bir Yugoslavya miras bırakmıştır. 1980'den Soğuk Savaş'ın sona erdiği 1989 yılına kadar geçen süreçte Sırbistan siyasal seçkinleri, diğer cumhuriyet ve özerk bölgeler için kazanım, kendileri için bir 'ihanet' olarak gördükleri Tito dönemi uygulamalarına son vermeyi siyasal bir hedef olarak görmüşlerdir.

Hırvatistan'ın Dış Politikası: Yugoslavya'nın parçalanmasını etkileyen en önemli olgu, Hırvat-Sırp gerginliğine bir çözüm bulunamamasıdır. İlin-at liderlerin algılamalarında 'kültürel ve bölgesel aidiyet sorunu' önemli bir yer tutmaktadır. Bu aidiyet sorununu derinlemesine yaşıyan liderlerden, 1989'da Hırvat Demokratik Birliğin (HDZ) kurucusu Franjo Tudjman, devlet başkanı seçildiği 1990'dan öldüğü Aralık 1999'a kadar Hırvatistan'da iktidarda kalmıştır.

1991'de Slovenya ile birlikte Yugoslavya'dan ilk ayrılan cumhuriyetlerden biri olmuştur. Başkan Tudjman, Tito'nun ölümü sonrasında Yugoslavya kurumlarının başta ordu olmak üzere Sırplaştırılmasına büyük tepki göstermiştir. Ancak diğer etnik gruplara yönelik tepkileri Milošević'i aratmayacak düzeydedir. Örneğin Tudjman, zaman zaman Bosna-Hersek'in Hırvatistan'a bağlanması gerektiğini ve Boşnakların Hırvat Müslümanlar olduğunu ileri sürmüştür.

Bosna-Hersek Cumhuriyeti Dış Politikası: Yugoslavya'nın parçalanması sürecinde cumhuriyetlerin siyasal varlığına yönelik tehdit algısının en yüksek olduğu ülke, Bosna-Hersek'tir. Bosna-Hersek, esas olarak Boşnak (%48), Sırp (%34), Hırvat (%15) olmak üzere üç etnik grubun yaşam alanıdır. Bu üç etnik gruptan sadece Boşnakların yaşam alanı Bosna-Hersek'tir. Boşnak lider Aliya İzzetbegović, Mart 1992'deki bağımsızlık ilanını 'Sırp ve Hırvatların savaş alanına dönüşerek yok olmama' kararlılığının bir ifadesi olarak aldıklarını belirtmektedir. 1992-1995 dönemindeki Sırp saldırganlığı ve bazı Hırvat girişimleri bu kaygının doğruluğunu göstermiştir. 1994 sonrası ABD'nin Yugoslavya sorununa artan ilgisi ve Türkiye'nin ısrarla sorunu uluslararası toplumun gündeminde tutma çabaları, uğradıkları çok büyük zararlara rağmen Boşnak halkının siyasal bir çözüme ulaşmalarına olanak tanımıştır. Dayton Anlaşması, son derece karmaşık, kırılgan, yetki dağılımının karışık olduğu çok etkili bir siyasal yapı inşa etmiştir. Hırvatlar ve Boşnaklar, bu çok etnikli yapının parçaları iken Sırlar, nüfuslarından çok daha fazla toprağı kontrollerine geçirerek (%49) ayrı bir cumhuriyetle ödüllendirilmişlerdir. Bosna-Hersek'in 1995 sonrası dış politikasında bir anlamda üç parçalı yapının izlerini görmek mümkündür.

Karadağ'ın Dış Politikası: Karadağ, küçük yüz ölçümüne kıyasla Balkan tarihinde çok önemli bir rol oynamıştır. 1918 yılında düzenlenen referandumla bağımsızlığından vazgeçen Karadağ, 2006'da bağımsızlığını tekrar kazanmıştır. Karadağ, 1991-2000 döneminde Sırbistan'a uygulanan uluslararası yaptırımlardan zarar görmüş, bu ülkenin uluslararası toplumdaki negatif imajından etkilenmiştir. Karadağ'ın küçük yüz ölçümü ve nüfusu nedeniyle Avro-Atlantik kurumlarına çok uzak olmayan bir gelecekte üye olacağı düşünülmektedir. 1991-2000 arası dönemde ülkedeki Sırp nüfusta ciddi bir artış yaşanmıştır. Karadağ liderleri Sırbistan'ın ülkenin demografik haritasını değiştirme çabalarına tepki göstermişlerdir. Tüm bu gelişmeler birlikte ele alındığında Karadağ, 2000-2002 döneminde ayrılma yönünde güçlü eğilimler taşımasına karşın, özellikle AB'den gelen baskılarla bu yönde adım atmamıştır. Ancak Mayıs 2006'da düzenlenen bağımsızlık referandumunda çıkan %55,5'lik sonuçla Karadağ federasyondan ayrılmıştır.

Kosova'nın Dış Politikası: Kosovalı Arnavutlar, 2 Temmuz 1990'da yayımladıkları bildiri ile Sırbistan'dan bağımsızlıklarını ilan etmişler ve Yugoslavya içinde tam kurucu cumhuriyet olduklarını ileri sürmüşlerdir. Mayıs 1992'de Kosovalı Arnavutlar tarafından düzenlenen seçimlerde Kosova Demokratik İttifakı (KDI) lideri İbrahim Rugova

seçimleri kazanmış ve ilk cumhurbaşkanı olmuştur. 1991-1995 arası dönemde Yugoslavya cumhuriyetleri arasındaki sorunların özölmenmesinde askerî kuvvet kullanımı ön planda iken Başkan Rugova *barışçıl yöntemlerin* uygulanmasına önem vermiştir. Böylece Rugova, uluslararası toplumun dikkatini Kosova sorununa çekebileceğini düşünmüştür. Ancak Kosova sorununun Dayton müzakereleri gündemine alınmaması Kosovalı Arnavut toplumunda tam bir hayal kırıklığı uyandırmıştır. Uluslararası toplumun bu ilgisizliği, Kosovalı Arnavutlar arasında şiddet aracılığıyla hedeflerine ulaşma olgusunu güçlendirmiştir. 1996'dan itibaren Sırp hedeflerine yönelik bazı şiddet eylemleri düzenleyen Kosova Kurtuluş Ordusu (UÇK), 1995-1998 arasında toplumsal meşruiyetini güçlendirmiştir. 1996'dan itibaren yavaş yavaş tırmandırılan ve 1998 sonbaharında zirve noktasına çıkan Sırp saldırıları, Kosova sorununun uluslararası toplumun gündemine girmesine neden olmuştur. ABD'nin ve AB ülkelerinin baskısıyla Sırbistan, Arnavut heyetiyle Fransa'nın Rambouillet şehrinde düzenlenen müzakerelere katılmıştır. 19 Mart 1999'a kadar yürütölen müzakereler neticesinde ortaya konulan Rambouillet Anlaşması'nı Kosovalı Arnavutlar imzalarına karşın Sırp tarafı imzalamamıştır. BM, 1998 yılından itibaren Kosova sorununu gündemine almasına rağmen, Çin Halk Cumhuriyeti ve Rusya Federasyonu vetosu sebebiyle BM Güvenlik Konseyi'nden askerî yaptırım kararı çıkartılamamıştır. Bunun üzerine NATO, •insani müdahale' çerçevesinde 23 Mart'tan 10 Haziran 1999'a kadar

Sırp hedeflerini bombalamıştır. Sırbistan'ın imzaladığı Ahtisaari- Chernomyrdin Anlaşması ve Güvenlik Konseyi'nin 1244 Saplı Kararı Kosova'nın yol haritasını oluşturmıştır. Buna göre Kosova, UNMIK ve KFOR kontrolü altına alınmıştır. Bu süreçte UÇK, uluslararası toplumda meşruiyet kazanacak ve Kosova Koruma Birliğine (Kosovo Protection Corps-KPC) dönüştürülecektir.

Makedonya'nın Dış Politikası: Yugoslavya'dan ayrılarak bağımsızlığını ilan eden cumhuriyetler arasında siyasal ve toplumsal yapısı en kırılğan olanlardan biri Makedonya'dır. Makedonya, Tito ve sonrası dönemde Yugoslav ekonomik pastasından en az pay alan cumhuriyetlerden biridir. Ülkenin askerî savunma kapasitesi de son derece zayıftır. 1912-1913 Balkan

Savaşları sonrası ülkesel bütönlüğünü koruyamayan Makedonya, 1990 sonrası benzer bir güvenlik tehdidi ile karşı karşıya kalmıştır. Bu güvenlik tehdidi çok boyutludur. Makedon ulusunun varlığının tanınması, ülkesel bütönlüğün korunması ve ülke isminin Makedonya olarak tescili Makedon dış politika yapııcılarının bugün dahi aşmaya çalıştıkları sorunlar olarak varlığını sürdürmektedir.

Slovenya'nın Dış Politikası:

Slovenler, Birinci Dünya Savaşı sonrası yıkılan Avusturya-Macaristan İmparatorluğu'nu oluşturan halklardan biriydi. Hırvatlar, Avusturya-Macaristan İmparatorluğu içerisinde özerk kurumsal yapılara sahip olmalarına karşın, Slovenlerin bu tür bir ayrıcalıkları olmamıştır. Slovenler, 1918 sonrası Hırvatların ikili bir ortak federasyon kurma tekliflerini reddetmiş Sırp, Hırvat ve Sloven

Krallığı'nın bir parçası olmayı ise tercih etmişlerdir. Tito döneminde, cumhuriyet statüsüne sahip olan bu ülke, diğer cumhuriyetlerle kıyaslandığında kurumsal ve ekonomik gelişmişlik açısından en ileri bölge olmuştur. Slovenya'nın başarılı ekonomik performansı, Sırbistan ve Makedonya tarafından sık sık eleştirilmiştir. Ülkenin ekonomik gelişmesinde, 1980'lerin ortalarından itibaren uygulanan liberal reformlar ve uygulanacak politikalar konusunda farklı siyasal gruplar arasında sağlanan uzlaşının getirdiğı istikrar önemli rol oynamıştır. 1980'lerde Yugoslavya'nın diğer bölgelerinde ekonomik krizler aşırı milliyetçi bir siyasal ortamı tetiklerken Slovenya'nın sağladığı ekonomik başarılar ülkede daha ılımlı bir ortam yaratmıştır.

Ekonomik başarı, Slovenler arasında Yugoslavya'nın mevcut statüsünün sorgulanmasına da yol açmıştır.

Slovenya ile AB arasındaki ilişkiler bağımsızlık kararının tanınmasının ardından hızla gelişme seyri izlemiş, 1993 yılında işbirliği anlaşmasının imzalanması, 10 Haziran 1996'da ise bu ülkenin Birliğe üyelik başvuru yapmasıyla yeni bir aşamaya geçmiştir. Mart 1998'de başlayan müzakereler, 1 Mayıs 2004'te Slovenya'nın AB üyesi olmasıyla sonuçlanmıştır.